

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ν.Ε. ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΛ 2019

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο απόσπασμα του Ν. Bobbio παρουσιάζονται οι αξιακές κατακτήσεις της δημοκρατίας. Αφορμή προβληματισμού για τον φιλόσοφο αποτελούν οι επιφυλάξεις, ιδιαίτερα των νέων, απέναντι στο διαδικαστικό χαρακτήρα της δημοκρατίας. Ωστόσο, οι κανόνες αυτοί είναι αποτέλεσμα ιδεολογικών συγκρούσεων. Αρχικά, προέκυψε το ιδανικό της ανοχής μέσα από θρησκευτικούς πολέμους, οι οποίοι απειλούν ακόμα και σήμερα την ειρήνη. Το ιδανικό της “μη βίας” αποτελεί κατάκτηση των τυπικών κανόνων της δημοκρατίας, που στοχεύει στην κοινωνική ομαλότητα και την απαλοιφή της βίας. Στη συνέχεια, συναντούμε τη δυνατότητα της δημοκρατίας να αναναμορφώνει σταδιακά την κοινωνία με ειρηνικές επαναστάσεις αλλάζοντας την νοοτροπία των πολιτών. Τέλος, η αδελφότητα, την οποία ανέδειξαν οι αδελφοκτόνες συγκρούσεις της ανθρωπότητας, επιβάλλει την αναγνώριση του κοινού μας πεπρωμένου με την καθοδήγηση της λογικής. (119 λέξεις)

B1

- α. Σ
- β. Λ
- γ. Σ
- δ. Σ
- ε. Λ

B2. α. 3η παρ/φος: Καρλ Πόπερ
5η παρ/φος : Χέγκελ

β. Στην πρώτη περίπτωση ο συγγραφέας ενισχύει την πειστικότητα της θέσης του μέσω της φιλοσοφικής του γνώσης αναδεικνύοντας την ευρυμάθειά του. Παράλληλα, αναδεικνύεται η διακειμενικότητα, η σχέση δηλαδή του κειμένου με άλλα κείμενα.

Την ίδια λειτουργία επιτελεί και στη δεύτερη περίπτωση η επίκληση στην αυθεντία. Εδώ μάλιστα, η φράση του Χέγκελ “απέραντο σφαγείο” βοηθά τον αναγνώστη να συνειδητοποιήσει τη σημασία της αδελφότητας μέσω της αντίθεσης.

B3.

α.

- 1 «... δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ ...». : δίδαγμα, διδασκαλία, μάθημα
2. «... γίνονται αντικείμενα χλευασμού ...». : εμπαιγμός, κοροϊδία, διασυρμός
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συμβίωσης ...». : συνύπαρξης

4. «... αυτός που μας αντιπολιτεύεται »: αντιστρατεύεται, εχθρεύεται

β. Και στα δύο αποσπάσματα η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά/συνυποδηλωτικά/ποιητικά

“απέραντο σφαγείο” : αναρίθμητοι νεκροί

φωτίζει την πορεία μας: μας καθοδηγεί

B4. α.

1. «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες » (3η παρ/φος)
2. Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος είναι τόσο περισσότερο αναγκαία σήμερα, που καθημερινά συνειδητοποιούμε αυτό το κοινό πεπρωμένο και θα έπρεπε να ενεργήσουμε με συνέπεια όσο υπάρχει ακόμα αυτή η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας. (τελευταία παρ/φος)

β. Η παρένθεση περιλαμβάνει πρόσθετο επεξηγηματικό σχόλιο, το οποίο μπορεί να παραλειφθεί. Αποδίδει τον όρο της “αδελφότητας ” στη γαλλική γλώσσα, καθώς αποτέλεσε βασικό πρόταγμα της γαλλικής επανάστασης.

γ. Η σύνταξη είναι ενεργητική.

Παθητική σύνταξη:

Η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων επιτρέπεται μόνο από τη δημοκρατία.

Γ1.

Δημοκρατία και ενεργοί πολίτες

Ενδεικτικός πρόλογος

Η δημοκρατία αποτελεί την κορωνίδα των πολιτευμάτων, γι’ αυτό και εφαρμόζεται στη συντριπτική πλειονότητα των κρατών. Όπως, όμως, απέδειξε και το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αποχής των πολιτών στις πρόσφατες εκλογικές διαδικασίες, από πολλούς ίσως θεωρείται δεδομένη, ακόμα και αμφιλεγόμενη ως προς την αποτελεσματικότητα της. Αυτή η αντίληψη είναι προφανώς εσφαλμένη, καθώς ο κάθε πολίτης οφείλει να διεκδικεί και να εφαρμόζει τη δημοκρατία στην καθημερινότητα του, κάτι στο οποίο μπορεί σε πολύ μεγάλο βαθμό να προωθήσει το εκπαιδευτικό σύστημα.

Α' ζητούμενο : Ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητα του.

- Ενεργή συμμετοχή στα κοινά και στις εκλογικές διαδικασίες, μέσα από μία υπεύθυνα διαμορφωμένη στάση που βασίζεται στην πολιτική και ιδεολογική του καλλιέργεια. Οφείλει να μετέχει στο διάλογο για διάφορα κοινωνικά ζητήματα και να εκφράζει τις απόψεις του σε δημοσκοπήσεις, δημοψηφίσματα, ακόμα και στο πλαίσιο κάποιων διαδικτυακών κοινότητων.
- Είναι απαραίτητη η ενημέρωση από διάφορες πηγές, με τη διασταύρωση και την αξιολόγηση των πληροφοριών που μεταδίδονται. Έτσι ο πολίτης αποκτά ολοκληρωμένη άποψη που του επιτρέπει να ασκεί κριτική αλλά και να αποφασίζει με τη δέουσα υπευθυνότητα.
- Επιβάλλεται η αποφυγή του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας, με την επίδειξη του απαραίτητου σεβασμού στη διαφορετικότητα και στην αντίθετη άποψη. Ο δημοκρατικός πολίτης δεν βασίζεται σε προκαταλήψεις, ιδεοληψίες και στερεοτυπικές αντιλήψεις, αλλά προάγει στην πράξη το διάλογο και καταλήγει σε συμπεράσματα μέσα από εποικοδομητικές ανταλλαγές επιχειρημάτων.
- Η ενίσχυση της δημοκρατίας στην καθημερινότητα απαιτεί την ανύψωση του συλλογικού έναντι του ατομικού συμφέροντος. Ο σύγχρονος πολίτης πρέπει να αναπτύξει ανθρωπιστική δράση, να είναι ακτιβιστής, συμμετέχοντας σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες, προάγοντας τον εθελοντισμό και δείχνοντας το απαραίτητο ενδιαφέρον για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, αντιστεκόμενος έμπρακτα σε ενδεχόμενη καταστρατήγησή τους.
- Αδιαπραγμάτευτος όρος, για την ομαλή δημοκρατικά λειτουργία της κοινωνίας και την επίδειξη σεβασμού στο κοινωνικό σύνολο, είναι η τήρηση των νόμων και η αποδοχή των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης κάποιου εξ αυτών.

Μεταβατική παράγραφος

Γίνεται, λοιπόν, σαφές πως η εφαρμογή της δημοκρατίας στην καθημερινότητα μπορεί να έχει μια πλειάδα εκφάνσεων και να υλοποιηθεί με διάφορες ενέργειες. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η καλλιέργεια του δημοκρατικού ήθους των πολιτών, που μπορεί σε πολύ μεγάλο βαθμό να κατοχυρωθεί μέσω του σχολείου.

Β' ζητούμενο: Τρόποι με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος.

- Είναι απαραίτητη η προαγωγή του γνήσιου διαλόγου στο πλαίσιο του μαθήματος. Ο μαθητής πρέπει να ενθαρρύνεται ώστε να εκφράζει την άποψη του για διάφορα ζητήματα εντός και εκτός σχολείου, για ζητήματα κοινωνικού και πολιτικού προβληματισμού, χωρίς το φόβο της απόρριψης και του εμπαιγμού.
- Απαιτείται η αναβάθμιση των μαθητικών κοινοτήτων, με την εξυγίανση της εκλογής και του ρόλου των πενταμελών και δεκαπενταμελών μαθητικών συμβουλίων, όπως και με τη διενέργεια ευρύτερων μαθητικών συμβουλίων για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η εξοικείωση των μαθητών με την πρακτική λειτουργία αλλά και την αξία των διαδικασιών του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι».
- Αναβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας, μακριά από το στείο τεχνοκρατικό και βαθμοθηρικό πνεύμα που σήμερα υφίσταται, με την προώθηση δραστηριοτήτων όπως ο εθελοντισμός, που εκφράζουν σημαντικές ουμανιστικές αξίες έμπρακτα και ανυψώνουν τη δημοκρατική συνείδηση.
- Η πραγματοποίηση εκδρομών σε χώρους όπου η πολιτική ασκείται στην πράξη (Βουλή, Δημοτικά συμβούλια, Ευρωκοινοβούλιο) αλλά και η οργάνωση εκδηλώσεων στο σχολικό χώρο με ομιλητές κάποιους πολιτικούς ή άλλους ειδικούς επιστημονές θα βοηθούσε στην διέγερση του ενδιαφέροντος για την λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών.
- Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα θα ήταν και η διεξαγωγή αγώνων επιχειρηματολογίας (debate), ενδοσχολικά αλλά και ευρύτερα, μεταξύ διαφορετικών σχολικών μονάδων, όπως και η έκδοση σχολικής εφημερίδας, έντυπης ή ηλεκτρονικής, που θα συνέβαλλε στην ελεύθερη διατύπωση, διακίνηση και ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των μαθητών.

Ενδεικτικός επίλογος

Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι η δημοκρατία, πέρα από θεωρητικές εξαγγελίες, αποτελεί τρόπο ζωής και μέγιστο πολιτικό μάθημα το οποίο πρέπει να γίνει πλήρως αντιληπτό από όλα τα μέλη της κοινωνίας και κυρίως τη νέα γενιά. Για την υλοποίηση του στόχου αυτού, σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο.

Προσοχή: Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές, αποτελούν πρόταση των καθηγητών του φροντιστηρίου μας και - προφανώς - δεν απαιτείται η πιστή και πλήρης αναπαραγωγή τους. Κάθε εύστοχη άποψη, με τη δέουσα νοηματική υποστήριξη και με αντίστοιχη επιμέλεια στη διατύπωση, είναι πλήρως αποδεκτή.